

ДОСВІД ФОРМУВАННЯ РИНКОВИХ ВІДНОСИН У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Наукові праці МАУП, 2001, вип. I, с. 107–108

Значні економічні зрушення, що відбулися за останні десять років, зокрема у відносинах власності, уможливили створення нових форм господарювання на землі. Одна з таких форм — фермерське господарство.

Створенню фермерських господарств сприяла низка законів, зокрема Закон України “Про селянське (фермерське) господарство”, який був прийнятий Верховною Радою України в 1992 р.

Це стало значним поштовхом до створення власного фермерського господарства “Січ”, що знаходиться у Горностаївському районі Херсонської області. Однак у процесі створення господарства довелося зіткнутися з великими труднощами під час оформлення документів на право користування землею. Основною перешкодою на цьому шляху стала Червоно-Благодатнінська сільська рада. Її працівники намагалися різними способами гальмувати процес створення нових форм господарювання, оскільки створення фермерських господарств позбавляло їх реальної економічної, а частково і політичної, влади.

Пройшовши через всі випробування, засновник господарства отримав землю із земель запасу, тобто ділянку на відстані 40 км від місця проживання. Таке розміщення землі економічно невигідне, оскільки потребує значних витрат.

Фермерське господарство “Січ” розташоване в зоні ризикованого землеробства, у якій на виробничий процес впливають природно- та ґрунтово-кліматичні фактори.

Тому вибір культури для вирощування й одержання найбільшого прибутку потребує значної уваги та досвіду. Так, урахувавши специфіку районування фермерського господарства “Січ” та інші важливі умови, вважаємо, що найвигіднішими культурами з погляду агрономії в нашому районі є озима пшениця, ячмінь та жито, а з олійних — соняшник. Вибираючи саме ці культури, госпо-

дарство при мінімальних витратах може отримати найбільший прибуток.

Площа господарства становить 37 га ріллі, що унеможливорює використання сівозмін повною мірою, як того рекомендує агрономія. У зв’язку з цим значно знижуються врожайність, а також природна родючість ґрунтів, що років через 50 призведе до небажаних наслідків, а саме до втрати родючості та ерозії ґрунтів.

У виробничому процесі важливу роль відіграють внесення мінеральних добрив і хімічна обробка посівів. Не менш важливим у діяльності господарства є своєчасний обробіток ґрунту. При цьому особливу увагу слід приділяти новим науковим методам агрообробітку ґрунту.

За відсутності оборотних коштів фермерське господарство не в змозі отримати позитивні результати, оскільки не має цільової підтримки з боку держави та кредитних спілок. У результаті фермер не може придбати нову прогресивну техніку для обробітку ґрунту, не в змозі використовувати нові науково-технічні розробки в галузі захисту рослин, а також нові методи обробки землі.

Звісно, було б набагато легше, якби була впроваджена програма довгострокового кредитування, як це зроблено у розвинених країнах, де за отриманий кредит сплачують 2–3 % річних, а не близько 60 %, як у нас. Ці заходи розв’язали б низку невирішених важливих питань.

Відомі труднощі ведення одноосібного фермерського господарства та досвід у цій справі дозволяють нам визначити основні шляхи виходу із скрутного становища, в якому перебуває більшість фермерських господарств України, зокрема в Горностаївському районі Херсонської області.

Пропонується на базі двадцятьох фермерських господарств створити сільськогосподарську корпорацію з повним циклом обробки та переробки

вирощеної продукції. Створення саме корпорації доцільніше, ніж ведення одноосібного фермерського господарства. І ось чому.

1. При створенні корпорації розширюється площа землі. Це, у свою чергу, приведе до полігамності виробництва сільськогосподарських культур.

2. Створення повного циклу обробки та переробки вирощеної продукції забезпечить корпорації відчутні фінансові надходження. При цьому особливу увагу слід приділити формуванню технологічного ланцюжка. Розумне поєднання технологічного ланцюжка і основних виробничих потужностей надасть максимальну можливість отримання найвищого прибутку.

3. Створення машинно-тракторної станції дасть змогу уникнути значних проблем, які існували в одноосібних фермерських господарствах, тобто забезпечить корпорацію матеріально-технічними засобами виробництва і уможливить ефективно їх використання. Наявність надійної матеріально-технічної бази дає змогу корпорації вчасно та якісно виконувати польові роботи, які за таких умов забезпечують приріст урожаю на 20–30 %. Особливу увагу слід приділити застосуванню високопродуктивних потужних тракторів, використання яких потребувало б найменших затрат, як живої сили, так і матеріальних ресурсів. Агрегати, що обробляють ґрунт (плуги, лушпильники, культиватори, сівалки), повинні бути з максимальним за шириною смуги захватом оброблювання: культиватори — 12 м, сівалки — 10 м, плуги — 6 м. З використанням таких агрегатів підвищується продуктивність праці, зменшуються витрати на паливно-мастильні матеріали. Доцільно також використовувати агрегати, які за один прохід трактора виконують кілька операцій з обробітку ґрунту, наприклад лушпіння + культивування + сівба. Впровадження цих заходів значно покращить ефективність виробничого процесу.

4. Однією з болючих проблем одноосібних фермерських господарств було зберігання вирощеної продукції. Тому, використовуючи досвід одноосібних фермерських господарств, пропонується створення корпоративного елеватора, де б здійснюва-

лися такі технологічні процеси: очистка зерна, калібрування, сушка та зберігання. При цьому необхідно використовувати нові науково-технічні та прогресивні технології в галузі елеваторного устаткування для забезпечення ефективного використання електроенергії, трудових і фінансових затрат.

Здешевлення технологічного процесу веде до зниження собівартості випущеної продукції. Але цього можна досягти тільки зменшенням видатків на виробничі процеси. Одним із шляхів подолання цих негативних явищ вважається створення корпоративної електроенергетичної мережі у складі геліоелектростанції та вітрогенераторів, які забезпечували б всі технологічні процеси виробництва власною дешевою електроенергією. Для цього необхідно встановити потужні вітрогенератори, а також на всіх корпоративних будівлях сонячні батареї, які б, у свою чергу, слугували альтернативою надійної покрівлі та забезпечували електроенергією виробничі потужності корпорації.

Створення насінневої станції — це важливий крок до економії грошових ресурсів. Так, на ринку 1 т зерна високосортової врожайної пшениці коштує 1500 грн. Тому, маючи значну площу землі, корпорації стає недоцільним купляти посівний матеріал за такі великі кошти, оскільки це призведе до відчутних видатків. Створення насінневої станції забезпечить корпорацію високопродуктивним насінням першої репродукції. Для організації насінневої станції треба залучити наукових працівників — генетиків і біологів. Маючи в своєму віданні насінневу станцію, корпорація може отримати від цього істотну економічну вигоду, а саме продаж високоврожайних сортів зерна, виведених новим генетичним шляхом.

Для ефективного функціонування корпорації вважається за доцільне створення інформаційного центру. Особистий досвід ведення фермерського господарювання переконливо це довів. Основне, від чого потерпають фермерські господарства, — це відсутність об'єктивної цільової інформації, яка б надавалась своєчасно і в необхідному обсязі.